

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
КОМІТЕТ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНЗ «КИЇВСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ КОЛЕДЖ
З ПОСИЛЕНОЮ ВІЙСЬКОВОЮ ТА ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ»
ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ «СПОРТ ДЛЯ ВСІХ»
ФЕДЕРАЦІЯ ФУТБОЛУ М. КИЄВА,
ФУНДАЦІЯ V4SPORT
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «UKRAINEACTIVE»
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «РУХ ОЛЕКСАНДРА ПЕДАНА «JUNIORS»

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПРИКЛАДНЕ ЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ТА ВІЙСЬКОВОЇ
ПІДГОТОВКИ У МАЙБУТНІЙ ПРОФЕСІЇ»**

20 грудня 2022 р.

Київ – 2023

УДК 355.233.22:331.446.4(477)

Рекомендовано Вченою радою ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
(протокол № 1 від 25 січня 2023 р.)

Прикладне значення фізичної та військової підготовки у майбутній професії: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 20 грудня 2022 р. / Упор.: Є. В. Баженов, Ю. М. Сафонов, О. М. Шамич, Г. А. Коломоєць, Т. А. Малечко, А. А. Ребрина, Н. О. Дівінська, Г. В. Буянова. – Київ: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2023. – 252 с.

У збірнику матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Прикладне значення фізичної та військової підготовки у майбутній професії» висвітлено результати наукових та прикладних досліджень з актуальних питань удосконалення фізичної та військової підготовки в умовах сьогодення; військово-патріотичного виховання учасників освітнього процесу; підвищення рухової активності осіб з особливими освітніми потребами; розвитку військово-прикладних видів спорту у закладах вищої освіти; формування ціннісних орієнтацій особистості в освітньому процесі; формування професійної компетентності майбутніх фахівців в умовах воєнного стану та ін.

Матеріали представлено в авторській редакції. Відповідальність за зміст та авторський стиль публікацій, розміщених у збірнику, несуть автори.

Ребриня Андрій,
*директор Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення
«Спорт для всіх», аспірант Хмельницького національного
університету,
Київ, Україна*

Китрар Віталій,
*науковий співробітник відділу
науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти,
Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»
Київ, Україна*

РОЗВИТОК МОРАЛЬНО-ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ ТА УСТАНОВОК НА ВЕДЕННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті розкрито важливість розвитку морально-вольових якостей та установок на ведення здорового способу життя в учнівській молоді як необхідної умови для гармонійного розвитку особистості. З'ясовано дієві та ефективні форми роботи (військово-спортивні ігри, спортивні змагання, ситуаційно-рольові ігри, тренінгові форми роботи тощо).

Формування та розвиток гармонійно розвиненої особистості дитини є одним із найважливіших завдань освітнього процесу. Законом України «Про освіту» визначено, що метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [2].

Розвиток морально-вольових якостей та установок на ведення здорового способу життя є важливою та необхідною умовою для

гармонійного розвитку особистості та відкриває можливості для успішного самоздійснення учнівської молоді у будь-яких сферах життя.

Як зазначає Ю. Дубовик, морально-вольові якості – це стійкі характеристики людини, що забезпечують її здатність керувати своєю поведінкою та діяльністю в усіх ситуаціях на основі дотримання моральних норм, з подоланням за необхідності наявних внутрішніх і зовнішніх перешкод на шляху досягнення поставленої мети. Для успішної життєдіяльності в сучасному суспільстві в особистості мають бути сформовані насамперед такі морально-вольові якості: цілеспрямованість, ініціативність, наполегливість, витримка, сміливість, дисциплінованість, організованість, енергійність [1].

Ці якості є важливим інструментом для усвідомлення та реалізації життєвих планів, готовності до їх здійснення, самоорганізації й саморегуляції поведінки, здатності до активних дій у досягненні поставлених завдань, спроможності брати на себе відповідальність за своє життя.

Необхідною складовою для розвитку морально-вольових якостей є формування установок учнівської молоді на ведення здорового способу життя, який передбачає збереження й покращення здоров'я (відповідальне ставлення до культури здоров'я та гігієни, адаптивних можливостей організму, відмова від шкідливих звичок, уважне ставлення до режиму дня, рухова активність, позитивний психоемоційний стан, раціональне харчування тощо).

На думку Н. Хлус, здоровий спосіб життя формує таке суспільне середовище, в процесі якого створюються позитивні передумови для творчої самореалізації, фізичної працездатності, навчальної, трудової та громадської діяльності, психологічного комфорту, найбільш повно розкривається психофізіологічна здатність особистості, активізується процес її самовдосконалення. В умовах здорового способу життя відповідальність за здоров'я формується як частина загальнокультурного розвитку, що

виявляється в єдності індивідуальних особливостей поведінки, здатності створити себе як особистість відповідно до власних уявлень про повноцінне в моральному, духовному та фізичному відношенні життя [3].

Для розвитку морально-вольових якостей та установок учнівської молоді на ведення здорового способу життя в освітньому процесі важливим є застосування ефективних форм та методів роботи. Для з'ясування особливостей їх використання було проведено дослідження на базі закладів загальної середньої освіти та закладів позашкільної освіти у Київській, Львівській, Черкаській, Чернігівській, Одеській, Тернопільській областях. Загальна вибірка респондентів (педагогів закладів загальної середньої освіти та закладів позашкільної освіти) становила 169 осіб (діаграма).

Діаграма 1. Ефективні форми роботи для розвитку морально-вольових якостей та установок учнівської молоді на ведення здорового способу життя.

За даними опитування, найбільш дієвими визначено наступні форми роботи: військово-спортивні ігри (дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»), змагання юних рятувальників «Школа безпеки»; військово-спортивна гра «Хортинг-Патріот» тощо) – 88,25%; спортивні змагання (зрівнювальні, конкурсні, матчеві тощо) – 64,37%; ситуаційно-

рольові ігри (ділові ігри, імітаційні прави) – 36,69%; тренінгові форми роботи (тренінги з управління фізкультурною активністю учнівської молоді, комунікативні тренінги тощо) – 33,28%.

Таким чином, педагоги засвідчують ефективність таких форм роботи, які, в першу чергу, спрямовані на розвиток в учнівської молоді мотивації, відповідальності, самостійності, здатності працювати в команді, готовності брати на себе відповідальність; дають можливість проявити особистісні та фізичні якості (сміливість, кмітливість, спритність, стійкість, силу волі); спрямовані на формування знань, умінь та навичок, необхідних для самовираження й саморозвитку.

Список літератури:

1. Дубовик Ю. М. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до формування морально-вольових якостей учнів основної школи: дис. канд. пед. наук) /Харків. нац. пед. ун-т імені Г.С. Сковороди. Харків. 2018. 267 с.
2. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>. (дата звернення: 15.01. 2023 р.)
3. Хлус Н. О. Здоровий спосіб життя майбутніх вихователів як умова успішної міжособистісної професійної взаємодії. URL: <https://www.sworld.com.ua/simpoz9/50.pdf>. (дата звернення: 15.01. 2023 р.).

Радін Олексій,

*керівник фізичного виховання
Державного професійно-технічного навчального закладу
«Кам'янський центр підготовки та перепідготовки
робітничих кадрів будівництва та автотранспорту»,
викладач, методист вищої категорії,
Кам'янське, Україна*

ЗМІСТ ТА ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У ЗП(ПТ)О

Урок – основна форма проведення занять

Урок фізичної культури – основна форма занять фізичним вихованням зі здобувачами освіти професійно-технічних закладів. Він проводиться з